

SŁAWOMIR ROMAŃSKI-CEBULA* – KRAKÓW

KOŚCIÓŁ PW. ŚW. JAKUBA I KLASZTOR BONIFRATRÓW W ŁUCKU W OPISIE WIZYTACYJNYM Z 1832 ROKU

Streszczenie

Bonifratrzy zostali sprowadzeni do Łucka w 1638 roku z inicjatywy kanonika kapituły łuckiej ks. Baltazara Tyszki przy poparciu biskupa łuckiego Andrzeja Gembickiego. Wybudowany wówczas kościół pw. św. Marii Magdaleny i klasztor nie przetrwały jednak pożaru, który ogarnął Łuck we wrześniu 1781 roku. Postanowiono wówczas przekazać bonifratrom inny, XVI-wieczny kościół św. Jakuba w zamian za plac, na którym stał dotychczasowy konwent. Dokument fundacji przekazanego kościoła pw. św. Jakuba nie jest znany. Wiadome jest natomiast, że był on kościołem parafialnym do czasu oddania go bonifratrom. Przedstawiony opis kościoła i klasztoru bonifratrów w Łucku powstał w 1832 roku w ramach wizytacji z polecenia biskupa łuckiego i żytomierskiego Michała Jana Piwnickiego i został spisany przez kanonika katedralnego łuckiego, Michała Sylwestrowicza. Rękopis źródłowy jest obecnie przechowywany w Państwowym Archiwum Obwodu Żytomierskiego w Żytomierzu pod sygnaturą: fond. 90, op. 1, sp. 1011. Tekst zapisany jest w języku polskim. Pismo jest czytelne, regularne i staranne, bez skreśleń i poprawek. Akt wizytacji składa się z 16 stron. Edycja tekstu została przeprowadzona wedle zasad instrukcji wydawniczej dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku autorstwa Kazimierza Lepszego, wydanej w 1953 roku w Warszawie.

Słowa kluczowe: Łuck; kościół pw. św. Jakuba; bonifratrzy; wizytacja kano-
niczna

Wstęp

Opis kościoła pw. św. Jakuba oraz klasztoru bonifratrów w Łucku na podstawie wizytacji pasterskiej z 1832 roku nie ukazał się do tej pory drukiem. Dostępne są natomiast inne teksty źródłowe i opracowania dotyczące w sposób bezpośred-

* Sławomir Romański-Cebula – dr nauk humanistycznych w dziedzinie religioznawstwa; adiunkt na Wydziale Historii i Dziedzictwa Kulturowego Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie; e-mail: slawomir.cebula@upjp2.edu.pl

<https://orcid.org/0000-0003-0629-4196>

ni lub pośredni łuckiego konwentu. Wśród nich na szczególną uwagę zasługuje publikacja Marii Dębowskiej: *Łacińska parafia pod wezwaniem św. Jakuba Apostoła w Łucku (XV-XVIII w.)*¹ zawierająca historię interesującej nas świątyni wraz z dodanymi w aneksie dokumentami (m.in. opisem wizytacji generalnej z 1799 roku)². Warty mi odnotowania są również badania Jana Marka Giżyckiego, który pisze o wizytacji z 1818 roku³, M. Dębowska zaś wspomina o wszystkich trzech wcześniejszych wizytacjach (1799, 1818 i 1820), które są przechowywane w Państwowym Archiwum Obwodu Żytomierskiego w Żytomierzu⁴, ostatnią z nich opracowując w publikacji *Kościół i klasztor bonifratrów łuckich w świetle wizytacji generalnej z 1820 roku*⁵. Kolejny chronologicznie, prezentowany poniżej opis z 1832 roku jest ważny co najmniej z trzech powodów. Po pierwsze, wypełnia lukę w dostępnych dokumentach dotyczących łuckiego kościoła i klasztoru bonifratrów. Po drugie, stanowi ostatni znany dokument wizytacyjny przed kasatą zakonu bonifratrów w Łucku w 1843 roku oraz późniejszym pożarem, w którym ucierpiał zarówno Łuck, jak i sam kościół. Zamyka w ten sposób ponad dwuwiekową historię łuckich bonifratrów. Po trzecie, z kościoła i klasztoru bonifratrów w Łucku do dzisiaj nie zachowały się żadne zabudowania: budynki klasztorne przebudowano na mieszkania, a kościół w połowie XIX wieku stał się ruiną, która nie przetrwała do kolejnego stulecia⁶. Zatem wyłącznie dokumenty stanowią dziś źródło do badań nad łuckim konwentem bonifratrów.

Dokument fundacji kościoła pw. św. Jakuba nie jest znany. Wiemy jedynie z przywileju Zygmunta Augusta dla kościoła św. Jakuba Apostoła w Łucku z 8 maja 1545 roku, że zaginął on w czasie najazdu tatarskiego, pożaru bądź innego kataklizmu⁷. Wiadome jest natomiast, że kościół św. Jakuba był kościołem parafialnym do czasu oddania go bonifratrom⁸.

Bonifratrzy zostali sprowadzeni do Łucka z inicjatywy kanonika kapituły łuckiej Baltazara Tyszki przy poparciu arcybiskupa Łucka Andrzeja Gembickiego w 1638 roku. Budowę klasztoru i kościoła pw. Św. Marii Magdaleny rozpoczęto rok później, w 1639 roku. Było to możliwe dzięki zapisom ks. B. Tyszki, który w trosce o biednych i chorych zapisał na ten cel znaczne środki: 8000 złotych zabezpieczone na łuckim kahale żydowskim oraz 5000 złotych zabezpieczone na

¹ M. Dębowska, *Łacińska parafia pod wezwaniem św. Jakuba Apostoła w Łucku (XV-XVIII w.)*, Lublin 2014.

² Tamże, s. 147-150.

³ J.M. Giżycki, *Zniesione kościoły i klasztory rzymsko-katolickie przez rząd rosyjski w wieku XIX-tym w diecezji łuckiej, żytomierskiej i kamienieckiej (gub. Wołyńskiej, kijowskiej i podolskiej)*, „Nova Polonia Sacra”, 1 (1928) s. 204.

⁴ Dębowska, *Łacińska parafia*, s. 11.

⁵ Por. M. Dębowska, *Kościół i klasztor bonifratrów łuckich w świetle wizytacji generalnej z 1820 roku*, w: *Universitati serviens. Księga pamiątkowa ku czci Księdza Profesora Stanisława Wilka SDB*, red. J. Walkusz, M. Krupa, Lublin 2014, s. 85-94.

⁶ *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, red. F. Sulimierski, B. Chlebowski, W. Walewski, Warszawa 1884, t. 5, s. 778-792.

⁷ Dębowska, *Łacińska parafia*, s. 125-133.

⁸ Tamże, s. 47.

dobrach wsi Mirków i innych należących do Michała Myszkę Chołoniewskiego⁹. W zamian bonifratrzy byli zobowiązani do odprawiania 54 mszy rocznie oraz ratowania chorych¹⁰. Wybudowany kościół i klasztor nie przetrwały jednak pożaru, który ogarnął Łuck we wrześniu 1781 roku. Postanowiono wówczas przekazać bonifratrom inny, XVI-wieczny kościół św. Jakuba w zamian za plac, na którym stał dotychczasowy konwent.

Przedstawiony poniżej opis kościoła i klasztoru Bonifratrów w Łucku powstał w 1832 roku w ramach wizytacji z polecenia biskupa łuckiego i żytomierskiego Michała Jana Piwnickiego i został spisany przez kanonika katedralnego łuckiego Michała Sylwestrowicza. Rękopis źródłowy jest obecnie przechowywany w Państwowym Archiwum Obwodu Żytomierskiego w Żytomierzu pod sygnaturą: fond. 90, op. 1, sp. 1011. Tekst zapisany jest w języku polskim. Pismo jest czytelne, regularne i staranne, bez skreśleń i poprawek. Na szesnastu stronach znajdujemy kolejno: opis kościoła i klasztoru; opis folwarku należącego do łuckich bonifratrów; inwentarz zakrystii; sprzęty kościelne z kruszcu; wykaz kościelnej cyny, miedzi i mosiądzu; wykaz ksiąg i sprzętów kościelnych; opis porządku nabożeństw; wykaz naczyń i sprzętów znajdujących się w klasztorze i infirmerii; wykaz obrazów; wykaz sprzętów gospodarskich, pojazdów, uprzęży i dobytku; opis bielizny infirmerii i refektarza; sumariusz dokumentów; tabelę sum funduszowych konwentu; tabelę przychodu rocznego klasztoru; opis służby klasztornej; opis infirmerii i chorych; tabelę obligów kościoła bonifratrów oraz rejestr imienny osób zakonnych. W dokumencie nie podano dokładnej daty wizytacji. Informacja ze strony 13v o podliczeniu przychodów konwentu do dnia 11 października 1832 roku¹¹ wskazuje, że wizytacja mogła odbywać się właśnie wtedy.

Akt wizytacji zawiera „Summariusz Dokumentów” zgromadzonych w klasztorze, czyli opis kluczowych dokumentów związanych z fundacją i zabezpieczeniem środków na funkcjonowanie konwentu. Znajdujemy tam informacje o akcie zamiany kościoła św. Marii Magdaleny na kościół św. Jakuba z 1783 roku, inwentarze wizyt z lat 1817-1832, księgi kongregacyjne¹², akt fundacyjny konwentu bonifratrów ze środków przekazanych przez kanonika łuckiego Baltazara Tyszkę z 1 marca 1639 roku¹³ oraz jego potwierdzenie przez biskupa Andrzeja Gębickiego z 20 marca 1639 roku¹⁴. Następnie wyszczególnione są liczne zapisy poczynione na rzecz konwentu łuckich bonifratrów w latach jego funkcjonowania, wyliczenia komisji za reskryptem Króla Stanisława Augusta długów na kałach¹⁵, nakazy sądów grodzkich, ziemskich i guberni dotyczące spraw majątko-

⁹ Państwowe Archiwum Obwodu Żytomierskiego w Żytomierzu (dalej: DAŻO), f. 90, op. 1, sp. 1011, k. 7v, *Akt wizyty kościoła i klasztoru OO. Bonifratrów łuckich za rok 1832 uczyniony*, Summariusz dokumentów, Artykuł 1, No 1.

¹⁰ Tamże.

¹¹ Tamże, k. 13v.

¹² Tamże, k. 5v.

¹³ Tamże, k. 7v.

¹⁴ Tamże, k. 7v-8.

¹⁵ Tamże, k. 8.

wych związanych z konwentem¹⁶, nakazy konsystorzy dotyczące zapłat na rzecz bonifratrów¹⁷. Oprócz opisu wszystkie sumy funduszowe ujęte są osobno w tabelę z informacjami o kwocie, procentach, fundatorze oraz czasie pobierania lub zalegania z wpłatami¹⁸. Roczne przychody klasztoru podliczone pomiędzy 17 grudnia 1831 a 11 października 1832 roku wyniosły 3228 zł. W tym czasie dokonano wydatków (rozchodów) na utrzymanie zakonników, sług i chorych oraz na naprawy budynków w wysokości 2993,15 zł, a w kasie klasztoru pozostawało 234,15 zł¹⁹. Z kolei tabela obligów pokazuje, jakie zobowiązania ciążyły na łuckich bonifratrach. Głównie było to odprawianie mszy świętych w intencjach darczyńców: Ks. Baltazara Tyszki (intencja – za jego duszę) – 54 msze rocznie; Felicjana i Dominika Dubieńskich (intencja – za ich dusze) – 12 mszy rocznie; Samuela i Katarzyny Szaniawskich Steckich (intencja – za ich dusze) – 24 msze rocznie; Zachariasza Jana Szulca (intencja – za jego duszę oraz dusze jego rodziców) – 52 msze rocznie; Aleksandra Łubienieckiego (intencja – za jego duszę) – 12 mszy rocznie²⁰. Oprócz wymienionych odprawiano również z przepisu konstytucji zakonnej msze za zmarłych księży, braci, krewnych, przyjaciół i dobrodziejów zakonu – 52 msze rocznie oraz msze za każdego katolika umierającego w szpitalu oraz każdego umierającego zakonnika – 2 msze rocznie²¹. Łączna liczba mszy, do których byli zobligowani w 1832 roku łuccy bonifratrzy, wynosiła 208.

Opis kościoła rozpoczyna się od zaznaczenia nieznanego jego fundatora oraz informacji, że dawniej był parafialnym, a od 1782 roku w wyniku zamiany został przekazany bonifratrom²². Następnie autor przechodzi do szczegółowego opisu świątyni, przedstawiając na początku jego wygląd: od zachodu i rzeki Styr prowadziły do kościoła wielkie drzwi, od południa zaś mniejsze. Z kolei od północy do kościoła przymurowana była zakrystia i kaplica. W kościele znajdowało się sześć ołtarzy. Główny składał się z trzech części: na górze był obraz św. Jakuba Apostoła – patrona świątyni, nieco niżej drewniany krucyfiks „łaskami słynący”, pod nim zaś obraz Najświętszej Maryi Panny trzymającej w ręku Pana Jezusa. Po obu stronach ołtarza znajdował się chór zakonny, drewniany. Po bokach kościoła autor opisuje dwa ołtarze „podobnej struktury wielkiemu ołtarzowi”: od strony zakrystii z wizerunkiem Najświętszej Maryi Panny piastującej małego Jezusa trzymającego w ręku trzy srebrne strzały, od strony ambony zaś – św. Józefa trzymającego małego Jezusa. W kaplicy od strony północnej stały dwa ołtarze: św. Augustyna i św. Jana Bożego, czyli świętych związanych z zakonem bonifratrów (poświęcone twórcy reguły oraz założycielowi zakonu). Wreszcie po drugiej stronie znajdował się ostatni ołtarz – św. Rafała. Pod arkadą sklepienia umieszczony był duży krucyfiks, a od strony południowej drewniana ambona. Nad drzwiami znajdował się chór z pozytywem o sześciu głosach. Kościół był

¹⁶ Tamże, k. 8, 11.

¹⁷ Tamże, k. 9v, 11.

¹⁸ K Tamże, k. 13.

¹⁹ Bilans kasowy się nie zgadza, różnica wynosi 70 gr, co może być przyczyną błędu rachunkowego wizytatora. Tamże.

²⁰ Tamże, k. 15.

²¹ Tamże.

²² Tamże, k. 1

otynkowany na biało, z ceglana posadzką w nawie i nową drewnianą podłogą w prezbiterium i zakrystii. Cmentarz pod kościołem opisano zdawkowo: „groby zawalone”²³. Podobnie jak w poprzednich opisach wizytacyjnych napisano, że w kościele znajdowało się 6 okien: 4 większe i 2 mniejsze. Ławek było 6. Kościół pokryty był gontem. „Ze strony facjaty dach jest wyższy, niższy zaś z tyłu”²⁴. Ogólny stan świątyni podsumowano następująco: „Kaplica również i kościół po zgorzeniu wiele reparacji potrzebują, nie tylko [z] zewnątrz ale nawet i wewnątrz, gdzie miejscami znacznie poopadał”²⁵.

W zakrystii położonej od strony północnej przechowywano szaty liturgiczne. Akt wizytacyjny wymienia 25 różnego rodzaju ornatów²⁶, dwie kapy²⁷, 9 korporałów²⁸, 3 komże, 15 alb, 6 antependiów²⁹, 10 firanek, 6 humerałów³⁰, 36 puryfikaterzy³¹, 5 pasków, 6 poduszek pod mszały, 11 ręczników, szal muślinowy do noszenia Najświętszego Sakramentu i 12 tuwalni³² na ołtarzach.

Osobno odnotowano sprzęty kościelne z kruszców i metali. Na wyposażeniu kościoła były następujące wyroby ze srebra: dwie ampułki, tacka, aniołek do monstrancji, blacha do ładownicy, figura z tablicą i trupią głową pod nogami, kielich srebrny wyślacany, 4 kielichy srebrne wewnątrz wyślacane, 7 koron, w tym 3 z promieniami, kubek, łyżeczka do komunii unickiej, puszka srebrna wyślacana, zepsuta puszka, 4 pateny, pacyfikał³³, sukienka na obrazie św. Jana Bożego, sukienka w małym obrazie Najświętszej Maryi Panny, strzały Pana Jezusa, 3 turybularze³⁴ czy 59 wotów srebrnych. Ponadto zapisano wiele przedmiotów z cyny, miedzi i mosiądzu³⁵, a także księgi kościelne w liczbie 12³⁶.

Porządek nabożeństw wyznaczający rytm życia konwentu wyglądał w 1832 roku następująco: codziennie o 5 rano odbywał się chór z medytacją, a o 8 rano

²³ Tamże, k. 2.

²⁴ Tamże.

²⁵ Tamże.

²⁶ Tamże, k. 3v.

²⁷ Tamże.

²⁸ Korporał (łac. *corporale*) – obrus o wymiarach 50×50 cm, będący elementem bielizny kielichowej, na którym podczas celebracji Mszy św. ustawiane są kielich, patena oraz cyborium.

²⁹ DAŻO, f. 90, op. 1, sp. 1011, k. 4, *Akt wizyty*.

³⁰ Humerał (łac. *humeralis*) – biała, podłużna chusta, stanowiąca element stroju liturgicznego, okrywająca ramiona kapłana, zawiązywana na piersi, nakładana przed włożeniem ornatu.

³¹ Puryfikaterz – element bielizny kielichowej, stanowiący niewielki kawałek materiału (nie wielki ręcznik) służący do czyszczenia naczyń liturgicznych.

³² Tuwalnia – welon naramienny, tkanina używana podczas przenoszenia Najświętszego Sakramentu.

³³ Pacyfikał (łac. *pacificalis, pacificus*) – pokój czyniący; sprzęt liturgiczny w Kościele katolickim z pojemnikiem lub pojemnikami na relikwie.

³⁴ Trybularz (łac. *turibulum, thuribulum*) – metalowa szkatułka zamocowana na łańcuszkach i zamykana przykrywką, w której znajduje się metalowy koszyczek wypełniony rozżarzonymi bryłkami węgla drzewnego, które posypuje się ziarenkami kadzidła, służąca do okadzania podczas obrzędów liturgicznych.

³⁵ DAŻO, f. 90, op. 1, sp. 1011, k. 4v, *Akt wizyty*...

³⁶ Tamże.

msza święta z litaniami lub hymnem do św. Jana Bożego. Z kolei nieszpory zakonne odmawiane były o 3 po południu.

Klasztor opisany został jako budynek:

o jednym [s] piętrze z dachem i sklepieniem na dwa wchody [s] i dwoje sieni składające, jakoby dwa domy złączone. Przez jednym onego wchodem [s] jest galeria, z której idąc do pierwszej sieni, wprost drzwi do kuchni, za którą stacja i spiżarnia. Po prawej stronie cela przełożonego zakonnego, przy której jest garderóbka na skład różnych rzeczy, z sieni zaś w lewą cela zakonna, w prawą refektarz, gdzie jest stół i szafa kredensowa. Z tego refektarza wchod [s] po lewej stronie do celi zakonnej, po prawej do celi przełożonego. W drugim przedziale domu jest ganek, z którego wchod [s] do stacji o czterech małych pokoikach i garderóbką. Klasztor ten cały gontami jest pobity. Drzwi, okna z kratami i piece wszędzie podług potrzeby mające³⁷.

Występują tu nieznaczne zmiany w stosunku do opisów poprzednich wizytacji, jak np. za kuchnią w opisie obecnym nie znajdowała się już „piekarnia i spiżarnia”, lecz „stacja i spiżarnia³⁸”. Na uwagę zasługują szczegółowo opisane księgi w ogólnej liczbie 91 woluminów³⁹. Jeśli zaś chodzi o obrazy malowane na płótnie, podano tylko ich ogólną liczbę – 7⁴⁰.

W rogu podwórza znajdującego się za wejściem do klasztoru jest „dom zamieszkały przez słabych, czyli infirmeria”, która opisana jest następująco:

Okien w niej z boku jest 2, z frontu zaś 3 i piec kaflowy, obraz, szafa na infirmeria [s], kredens. Izba ta ma łóżek 6 wygodnie wystawionych. Usługa dla tych chorych dopełnioną bywa przez zakonników dniem i nocą. Na drugiej stronie jest izba do mycia tymże chorym bielizny z alkierzem do złożenia ich rzeczy. W pierwszej izbie są dwa okna, w alkierzu zaś jedno z kratą⁴¹.

Podczas wizytacji w 1832 roku w szpitalu bonifratrów łuckich zajęte były cztery z sześciu łóżek. W opisie znajdujemy informacje o imionach i nazwiskach objętych opieką, ich wieku, wyznaniu, statusie społecznym, chorobie i czasie kuracji. Przebywali tam wówczas: Felia Szaszewicz, lat 33, wyznania rzymskokatolickiego, stanu szlacheckiego wolnego, cierpiąca na manie i przebywająca w szpitalu od 25 listopada 1829 roku; Anton Czerczyk, lat 20, wyznania unickiego, parobek przebywający w szpitalu z powodu kołtuna polskiego i róży, pozostający pod opieką od 25 września 1829 roku; Adam Radziński, lat 67, wyznania rzymskokatolickiego, furman, cierpiący z powodu odmrożenia, w infirmerii od 19 listopada 1831 roku oraz Józef Arnet, lat 12, pochodzenia szlacheckiego, „ograniczony umysłowo” przebywający w szpitalu od 28 lipca 1832 roku. Informacje te wskazują na ówczesny charakter szpitali, będący po części przytułkami, w których podopieczni przebywali latami.

Akt wizytacyjny zawiera również szczegółowe informacje o naczyniach i sprzęcie znajdującym się w klasztorze i szpitalu, począwszy od zastaw stoło-

³⁷ Tamże, k. 2-2v.

³⁸ Por. Dębowska, *Lacińska parafia*, s. 69.

³⁹ DAZO, f. 90, op. 1, sp. 1011, k. 5, *Akt wizyty*.

⁴⁰ Tamże.

⁴¹ DAZO, f. 90, op. 1, sp. 1011, k. 2v, *Akt wizyty*.

wych i wyposażenia kuchennego, poprzez sprzęt gospodarski, aż po meble⁴². Wśród sprzętu szpitalnego obok 6 drewnianych, malowanych łóżek, spis wymienia 4 stoliki, 6 stołków, 7 spluwaczek, 6 tubek na jedzenie, dwie szafy na bieliznę, 1 na lekarstwa i 1 na skład ziół⁴³ oraz pokaźny zapas bielizny⁴⁴. W szpitalu znajdowała się również mensa na kształt ołtarza, z umieszczonymi nad nią malowanymi na płótnie obrazami św. Anny i św. Mikołaja oraz drugi obraz Najświętszej Maryi Panny⁴⁵.

Podobnie jak w poprzednich opisach wizytacyjnych odnotowano również stojącą dzwonnice z trzema kamiennymi dzwonami wmurowaną w parkan. Natomiast w rogu południowym dziedzińca wspomniano o murowanym domu mającym „drzwi, okna, piece podług potrzeby”. Pomiar placu kościelnego wykazał liczbę podobną do tej z 1820 roku, a mianowicie 9176 i 1/8 łokci kwadratowych (1820 – 9176 i 1/2)⁴⁶. Podobnie również opisano ogrodzenie placu kościelnego:

Strona położona ku północy dziedzińca, tudzież strona wchodzenia do miasta i część południowej strony za klasztorem jest opasana murem, reszta zaś placu całego jest oparkaniona [s] drzewem rżniętym. Od Styru palami obita⁴⁷.

W 1832 roku dokonano również pomiaru placu od facjaty kościoła do rzeki Styr, podając wartość 10 080 łokci kwadratowych. Opisano również budynek po północnej stronie między infirmerią a ogrodem owocowym: szopa duża na siano i stajnia przy murze pokryta słomą i z drewnianymi wrotami opatrzonymi mocnymi zamkami⁴⁸. Łucy bonifratrzy dysponowali dwiema bryczkami z okuciem: krytą i niekrytą, karę do wożenia drew, uprzęże, lejce, uzdy, chomąta, a także 4 konie „różnej maści⁴⁹”. Dowiadujemy się również, że ogród owocowy i warzywny na „placu” pomiędzy facjatą kościoła a Styrem powstał na miejscu chałupek, które spłonęły w pożarze 1804 roku oraz że „plac rzeczony i całe obejście kościoła i klasztoru zajmujący jest niezmiernie w niskim [s] położeniu, jako bliski rzeki Styru, a zatem bardzo wilgotny⁵⁰”. Następnie w dokumencie wymienia się pozostałe place będące własnością bonifratrów: pierwszy w sposób mało precyzyjny – plac „niedaleko karmelitów” oraz drugi – większy „z ogrodem i sianożęcią niedaleko okopiska żydowskiego na przedmieściu Łucka, na których domy są własne posiadaczów [s]. Czysz tylko z gruntu opłacają⁵¹”.

Nowością w stosunku do wcześniejszych opisów jest odnotowana informacja

⁴² Tamże, k. 6-6v.

⁴³ Tamże, k. 7.

⁴⁴ Tamże, k. 7v.

⁴⁵ Tamże, k. 6v.

⁴⁶ Tamże, k. 2v; por. Dębowska, *Łacińska parafia*, s. 65.

⁴⁷ DAŻO, f. 90, op. 1, sp. 1011, k. 3, *Akt wizyty...*; W 1820 roku zapis wyglądał następująco: „strona północna dziedzińca, tudzież strona wschodnia od miasta i części południowej strony za klasztorem jest opasana murem, reszta zaś placu całego ogrodzona jest płotem z chrustu”. Dębowska, *Łacińska parafia*, s. 66.

⁴⁸ DAŻO, f. 90, op. 1, sp. 1011, k. 3, *Akt wizyty*.

⁴⁹ Tamże, k. 7-7v.

⁵⁰ Tamże, k. 3.

⁵¹ Tamże.

o folwarku należącym do bonifratrów i znajdującym się 5 wiorst od Łucka obok traktu dubieńskiego. Folwark został zapisany zakonowi 1 lutego 1810 roku przez Jana Piotrowicza, a od 1828 roku był w posiadaniu [possessyi] Choynackich. Wśród zabudowań folwarcznych znajdują się: drewniany dom pokryty słomą, z zewnątrz otynkowany, złożony z czterech pokoi i piekarni, nowa stodoła, spichlerz i obora oraz szopa, której dach wymaga szybkiej naprawy. W sadzie folwarcznym rosło 300 drzew owocowych (małych i dużych). Przechowywano tam 40 korców żyta ozimego i 9 korców pszenicy⁵².

Opis podaje także szczegółowe informacje o zakonnikach mieszkających w klasztorze oraz sługach klasztornych. Dowiadujemy się, że w 1832 roku w konwencie łuckim przebywało 4 bonifratrów i 5 osób służby. Osoby duchowne to: Tadeusz Blekicki, urodzony w 1799 roku w Ciechanowcu, wstąpił do zakonu w 1822 roku, a w 1823 roku złożył profesję, uczył się łaciny i języka polskiego, sprawował funkcje szafarza, zastępcy przełożonego i przełożonego w konwencie wysokim⁵³, a od roku 1827 był przełożonym konwentu łuckiego; ksiądz Benedykt Gieryk, urodzony w 1769 roku w Warszawie, wstąpił do zakonu w 1787 roku, a w 1788 złożył profesję, uczył się łaciny, języka polskiego i niemieckiego oraz edukacji szkolnej, sprawował funkcję przeora w Mińsku w latach 1801-1824, a w czasie wizytacji w Łucku był kapelanem; Leon Szydłowski, urodzony w 1776 roku w Lidzie, wstąpił do zakonu w 1814 roku, a w 1827 złożył profesję, uczył się języka polskiego i edukacji domowej, od wstąpienia do zakonu był kwestarzem i szafarzem, a w czasie wizytacji infirmarzem; Florian Lawnicz, urodzony w 1810 roku w Rogowie, wstąpił do zakonu w 1828 roku, a w 1829 złożył profesję, uczył się języka polskiego i łaciny, był kolejno kwestarzem, infirmarzem, zastępcą przełożonego, a w czasie wizytacji ponownie kwestarzem⁵⁴. Służbę w klasztorze pełnili natomiast: Jan Hnatiuk z Gródka, powiat łucki, lat 30, parobek; Kajetan Matusiewicz z Borzemca, powiat łucki, lat 17, „na usługach klasztornych”; Antoni Hnaczuk z Hulanik, powiat łucki, lat 30, furman; Anna Kozakiewiczowa z Włodzimierza, lat 40, kucharka; Marianna Parwacka z Łucka, lat 45, praczka.

Edycja tekstu została przeprowadzona według zasad instrukcji wydawniczej dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku⁵⁵. Interpunkcja tekstu została uzupełniona i dostosowana do współczesnych wymogów, głównie poprzez dodanie przecinków i kropek kończących zdanie. Ujednolicono również kropki przy zapisach skrótów (np. „OO. Bonifratrzy”). Bez adnotacji w tekście poprawione zostały: pisownia łączna i rozdzielna oraz wielkie i małe litery na początku poszczególnych wyrazów. Zapis spółgłoski „j” oraz samogłosek „i” i „y” dostosowano do zasad współczesnej pisowni (tey – tej, zakrystya – zakrystia etc.),

⁵² Tamże, k. 3v.

⁵³ Wysokie – obecnie miasto na terenie dzisiejszej Białorusi, w obwodzie brzeskim.

⁵⁴ Tamże, k. 16.

⁵⁵ K. Lepszy, *Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od XVI do poł. XIX w.*, Warszawa 1953.

a w odpowiednich miejscach wstawiono znaki diakrytyczne. Literę „x” w polskich słowach zastąpiono dwuznakiem „ks” (xiądz – ksiądz). Wyrazy kończące się „em” czy „emi” (złotemi) pozostawiono jak w oryginalnym zapisie. Nie ingerowano również w słownictwo typowe dla epoki, opatrując je skróconym „sic” w nawiasie kwadratowym [s]. Pisane dużą literą tytuły i zwroty grzecznościowe wyrażające szacunek do podmiotu bądź podmiotów opisywanych pozostawiono w oryginalnym brzmieniu. Również w przypadku podawanych dat zachowano pierwotny ich zapis. Skróty oraz brakujące części wyrazów uzupełniono, dodając je w obrębie nawiasów kwadratowych. Pozostawiono podkreślenia spisującego tekst wizytacji.

Akt wizyty kościoła i klasztoru OO. Bonifratrów łuckich za rok 1832 uczyniony

[k. 1]

Akt wizyty kościoła i klasztoru OO. Bonifratrów łuckich z polecenia JW. Michała Jana Piwnickiego biskupa łuckiego i zytomierskiego, uczonych Towarzystwa Honorowego członka, kanonicznego prawa i Ś[więte]j Teologii Doktora, Orde-rów Ś[więte]j Anny I-szej i Ś[więte]go Włodzimierza III-ciej klasy Kawalera, przez WJKs. Michała Sylwestrowicza kanonika katedralnego łuckiego, Assessora Rzymsko Katolickiego Duchownego Konsystorza łuckiego Ś[więte]j Teologii Doktora za rok 1832 uczyniony.

Artykuł 1-szy

Opisanie kościoła i klasztoru

Kościół i klasztor murowany w mieście Łucku nad rzeką Styrem jest położony. Kościół ten czym funduszem jest wystawiony nie ma wiadomości: to tylko pewna, że od założenia swego pod tytułem Ś[więte]go Jakuba zostaje i był dawniej parafialnym. Roku 1782 dnia 23 marca w zamian za plac z zabudowaniami BB. Bonifratrów przy ulicy do Klasztoru Ks.Ks. Karmelitów idącej położony, z mieszkaniem, z zabudowaniami,

[k. 1v]

cmentarzem i jurydyką, która po zniszczeniu ogniem chat na niej sytuowanych obrócona jest na ogród. Kościół ten przez zamianę urzędownie [s] sporządzoną tymże Ojcom Bonifratrom jest oddany. Architektura onego jest starodawna, obrócony facjatą ku rzece Styrowi, na zachód ma wielkie stąd drzwi, a z drugiej strony od południa są drzwi mniejsze, któremi [s] się wchodzi do kościoła, ze strony zaś północnej przymurowana jest zakrystia i kaplica. W tym kościele ołtarzów jest 6: w najprzód [s] wielki ołtarz stolarskiej i snycerskiej roboty, marmurkowo malowany, w którym w górze jest obraz Ś[więte]go Jakuba Apostoła, po tym jest miejsce czerwonym sukniem wybite, gdzie się mieści Pan Jezus Ukrzyżowany z drzewa rżnięty, łaskami słynący. Niżej tegoż krzyża jest obraz niewielki Najśw[iętszej] Panny trzymającej na ręku Pana Jezusa, poniżej mensa drewniana, na której stoi cyborium stolarskiej i snycerskiej roboty malowidłem ozdobione,

w którym utrzymuje się Sanctissimum Sacramentum⁵⁶. Ze strony Epistoły⁵⁷ jest ambona drewniana stolarską i snycerską robotą robiona, część jej okryta kolorami, a część wyślaczana, wprost której kratki drewniane malowane kształtem galerii, oddzielające część pierwszą kościoła od wielkiego ołtarza suknem czerwonym [s/] przykryte, nad temi [s/] w górze jest krucyfiks duży z drzewa pod arkadą sklepienia umieszczony. Na bokach kościoła są dwa ołtarze podobnej struktury wielkiemu ołtarzowi: ołtarz ze strony zakrystii drewniany stolarską i snycerską robotą sporządzony, marmurowo malowany, ma w sobie osobę Najśw[iętszej] Panny piastującej Pana Jezusa maleńkiego, trzymającego w ręku strzały srebrne. Ołtarz drugi ze strony ambony, w którym obraz św. Józefa trzymającego Pana Jezusa maleńkiego. Kaplica

[k. 2]

ze strony północnej ma ołtarzy dwa. Pierwszy z muru, snycerską robotą robiony, marmurkowo malowany, mający w sobie obraz Ś[więte]go Augustyna, drugi ołtarz dwóm rogowym podobny, które się wyżej opisały, ma w sobie obraz Ś[więte]go Jan Bożego. Kaplica ta ma przy wchodzie [s/] kratki podobne do kościelnych środkowych przed wielkim ołtarzem. Ku drzwiom wielkim jest także po lewej stronie ołtarz w którym obraz Ś[więte]go Rafała. Chór na arkadzie nad wielkimi [s/] drzwiami murowany, na którym stoi pozytyw dekorowany o 6-eściu głosach. Przed wielkim ołtarzem po obu stronach chór zakonny drewniany malowany. Cały kościół z kaplicą i zakrystią jest sklepiony, biało tynkowany. Posadzka w kościele jest ceglana, na prezbiterium i zakrystii drewniana, nowo ułożona. Groby zawalone. Ławek do siedzenia jest 6. Okien oświetlających kościół większych 4, mniejszych 2. Zakrystia do kościoła ma drzwi stolarskiej roboty, na zawiasach i hakach żelaznych, zamkiem opatrzone, w której jest mensa o dziewięciu szufladach na ornaty, tudzież szafka na wierzchu do chowania kielichów. W tej zakrystii jest z kratami okien 2. Kościół jest pokryty gontami płasko. Ze strony facjaty jest dach wyższy, niższy zaś z tyłu. Kaplica również i kościół po zgorzeniu wiele reparaacji potrzebują, nie tylko [z] zewnątrz ale nawet i wewnątrz, gdzie miejscami znacznie poopadał.

Klasztor ze strony północnej położony o jednym [s/] piętrze z dachem i sklepieniem na dwa wchody [s/] i dwoje sieni składające, jakoby dwa domy złączone, przez jednym onego wchodem [s/] jest galeria, z której idąc do pierwszej sieni, wprost drzwi do kuchni, za którą stancja i spizarnia.

[k. 2v]

Po prawej stronie cela przełożonego zakonnego, przy której jest garderóbka na skład różnych rzeczy, z sieni zaś w lewą cela zakonna, w prawą refektarz, gdzie jest stół i szafa kredensowa. Z tego refektarza wchod [s/] po lewej stronie do celi zakonnej, po prawej do celi przełożonego. W drugim przedziale domu jest ganek, z którego wchod [s/] do stancji o czterech małych pokoikach i garderóbką. Klasztor ten cały gontami jest pobity. Drzwi, okna z kratami i piece wszędzie podług potrzeby mające.

⁵⁶ *Sanctissimum Sacramentum* – łac. Najświętszy Sakrament.

⁵⁷ Od południa.

Po prawej stronie od wchodu [s/] jest podwórze, w rogu którego wymurowany jest dom zamieszkały przez słabych, czyli infirmeria, w tym sieni, z których po prawej stronie jest wchod [s/] do izby dużej, pomieszczającej ubogich chorych. Okien w niej z boku jest 2, z frontu zaś 3 i piec kaflowy, obraz, szafa na infirmeria [s/], kredens. Izba ta ma łózek 6 wygodnie wystawionych. Usługa dla tych chorych dopełnioną bywa przez zakonników dniem i nocą. Na drugiej stronie jest izba do mycia tymże chorym bielizny z alkierzem do złożenia ich rzeczy. W pierwszej izbie są dwa okna, w alkierzu zaś jedno z kratą.

W parkanie murowanym, wymurowana jest dzwonnica, na której dzwonów kamiennych 3. W pośrodku zaś niej jest furta, którą się wchodzi na dziedziniec. Przy samej dzwonnicy idąc do miasta jest brama wjazdna [s/] na dziedziniec. Na lewej stronie, w rogu południowym dziedzińca jest dom murowany mający drzwi, okna, piece podług potrzeby. Plac przed kościołem i na około niego i przed klasztorem składający dziedziniec obejmuje łokci kwadratowych 9.176 i 1/8.

Plac począwszy od facjaty kościoła aż do rzeki Styrye

[k. 3]

ciągnący się obrócony na ogród zamyka łokci kwadratowych 10 080. Strona położona ku północy dziedzińca, tudzież strona wchodzenia do miasta i część południowej strony za klasztorem jest opasana murem, reszta zaś placu całego jest oparkaniona [s/] drzewem rżniętym. Od Styru palami obita. Od strony północnej infirmeria przy ciągnącym się murze, aż do fruktowego ogrodu są zabudowania gospodarskie następujące: szopa duża na siano wraz ze stajnią przy murze postawioną, słomą pokryta i wrotami drewnianymi [s/] z zamkami opatrzona, dość mocne.

Ze strony facjaty kościoła, aż do rzeki Styru jest także plac duży, na którym były chałupki, w których właściciele klasztorowi WW. OO. Bonifratrów czynsze wypłacali, te gdy w czasie pożaru w r[ok]u 1804 wydarzonego ogniem spłonęły. Całe ich obejście zajętem [s/] zostało na ogród fruktowy i warzywny. Plac rzeczony i całe obejście kościoła i klasztoru zajmujący jest niezmiernie w niskim [s/] położeniu, jako bliski rzeki Styru, a zatem bardzo wilgotny.

Prócz wyż[ej] rzeczzonego placu, ma jeszcze klasztor placów małych 2, niedaleko Karmelitów i 3-ci większy, z ogrodem i sianożęcią niedaleko okopiska żydowskiego na przedmieściu miasta Łucka, na których domy są własne posiadaczów [s/]. Czynnz tylko z gruntu do klasztoru opłacają.

Opisanie Folwarku należącego do BB. Bonifratrów Łuckich o wiorst 5 od Łucka koło traktu dubieńskiego.

Folwark. Niegdyś szlachetny Jan Piotrowicz mając sumy tradycjami na polach miejskich zaliczone, a przez rezolucją Magistratu Łuckiego w zastawie zmienione. Te przez testament. r[ok]u 1810 [dnia] 1 lutego sporządzony i tegoż czasu w aktach ziemskich oraz magistrackich łuckich

[k. 3v]

oblatowany⁵⁸ na szpital bonifratrów łuckich zapisał w posiadanie jakowych pól. Klasztor tutejszy od daty testamentu zostaje.

⁵⁸ Oblatowanie – starop. przeniesienie aktu z niewłaściwych do właściwych akt.

Zabudowanie Folwarczne.

Dom mieszkalny drewniany wewnątrz i zewnątrz otynkowany z 4-ch pokoiów i piekarni składający się, słomą pokryty, dość dobry. Dalsze zaś zabudowania: stodoła, szpichlerz, obora, nowe. Szopa: dach zupełnie stary i reperacji rychłej potrzebują.

Ogród fruktowy składający się z drzew mających małych i dużych sztuk 300.

Wysiewu: ozimego żyta korcy - 40.

Pszonicy korcy - 9.

Takowy folwark od r[ok]u 1828 zostaje w possessyi [s] W[ielmożnych] Choy-nackich.

Artykuł 2-giInwentarz Zakrystyjny

Ornatów białych z różnemi [s] kolumnami	7
Ornat biały z dalmatykami cum omnibus requisitis ⁵⁹	3
Ornatów czerwonych cum omnibus requisitis	5
Ornatów zielonych cum omnibus requisitis	7
Ornatów fioletowych cum omnibus requisitis	2
Ornatżałobny	1
Kapabiała	1
Kapa żałobna	1
Korporałów	9
Komeszek	3
Alb	15
Antepediów skórzanych w kwiaty wybijanych ⁶⁰	3
[k. 4]	
Antepediów materialnych [s]	3
Bursa ⁶¹	1
Firank materialnych [s] różnokolorowych	10
Humerałów	6
Puryfikaterzów [s]	36
Pasków 5, poduszek podmszały 6.	11
Ręczników dużych 3, małych przy ołtarzach 8	11
Szal muszlinowy [s] do noszenia Sanctissimum	1
Tuwalnina ołtarzach	12
<u>Sprzęty kościelne w kruszcu</u>	
Ampulek srebrnych wyzłacanych 2, tacka takąż 1	3
Aniołek srebrny do Monstrancji	1
Aniołek takież [s] stopiony	1
Błacha od ładownicy srebrna	1
Figura srebrna z tablicą i trupią głową pod nogami na krzyżu mosiężnym	1

⁵⁹ *Cum omnibus requisitis* (łac.) – ze wszystkimi rekwizytami.

⁶⁰ Antependium (łac. *antependium*, *antepedium*) – osłona lub zakrycie mensy ołtarza chrześcijańskiego, wykonana z bogato zdobionej tkaniny, skóry, płyty drewnianej lub metalu.

⁶¹ Bursa (łac. *bursa*) – sztywna, kwadratowa torebka służąca do przechowywania złożonego korporału.

Kielich srebrny zupełnie wyzłacany	1
Kielichów wewnątrz tylko wyzłacanych	4
Koron srebrnych z promieniami	3
Korona u Pana Jezusa 1, w obrazie Ś[więte]go Jana Bożego 1, na statuach Najśw[iętszej] Panny Maryi i Pana Jezusa 2.	4
Kubek srebrny niewielki	1
Łyżeczka wyzłacana od Komunii unickiej	1
Monstrancja srebrna miejscami wyzłacana	1
Puszka srebrna cała wyzłacana	1
Puszka srebrna wewnątrz tylko zepsuta	1
Patelnice srebrnych wyzłacanych	4
Pacyfikał srebrny z relikwiami po obu stronach	1
Sukienka srebrna na obrazie Ś[więte]go Jan Bożego	1
[k. 4v]	
Sukienka na obrazie małym Najśw[iętszej] Panny Maryi w wielkim ołtarzu z promieniami w około głowy z gwiazdkami	1
Strzał dwie u Pana Jezusa	2½
Turybularz srebrny z łódką i łyżeczką takimiz [s]	3
Wotów srebrnych różnych figur i różnej wielkości	57
Wotów w kształcie serc w ołtarzu Ś[więte]go Jana Bożego	2
W ołtarzu nad głową Pana Jezusa i Ś[więte]go Józefa promienie srebrne, w rękulilia i sandały na nogach u Ś[więte]go Józefa w ogóle	5

Cyna, miedź i mosiądz kościel[ne]

Cyna

Krucyfiks cynowy niewielki z relikwiami	1
Kanonów nowych par 3. starych par 6. detto	18
Kociołek cynowy na wodę święconą	1
Lichtarzów [s] dużych parzystych par 11 detto	22
Lichtarzów [s] mniejszych parzystych par 4 detto	8
Lawaterz ⁶² z misą cynową 1 detto	2
Tacka cynowa z ampułkami szklanymi [s]	3
Miedź	
Blacha otwierana miedziana połączana z wizerunkiem Najśw[iętszej] Maryi Częstochowskiej	1
Kociołek miedziany na wodę święconą	1
Mosiądz	
Lamparz mosiężny	1
Trybularz bez łódki mosiężny zepsuty	1
Forma do pieczenia opłatków	1
Forma do wyrzynania Hostji [s] 1, do wyrzynania komunikantów 1. detto	2
Szczypce do objaśniania świec żelazne	1

⁶² Lawaterz (łac. *lavatorium*) – umywalnia dla kapłanów, zwykle stojąca w zakrystii i służąca do mycia rąk przed Mszą św., wykonana z marmuru, brązu, kamienia lub metali.

Księgi i inne sprzęty kościelne

Mszałów świętych dużych 3, mały 1. detto	4
Mszałów rekwalnych 6, Agendka 1. detto	7
Ewangeliczka ⁶³	1
Krucyfiksów na ołtarzach drewnianych [k. 5]	6
Krzyż drewniany do procesji	1
Lusterek w kształcie gwiazd z kompozycji robionych	2
Obrazów na płótnie malowanych	7
Sukno czerwone stare do nakrywania gradusów	1
Sukien do nakrywania ołtarzów [s/]	5
Materyi [s/] staroświeckiej do nakrywania ambony i ławek	3
Kwiatków w bukietach na ołtarze par 5. detto	10
Kwiatków starych takiejże roboty par 5. detto	10

Biblioteka

Brewiarzów [s/]w skórę oprawionych 7, bez oprawy 2 detto	9
Do nabożeństwa książeczek małych, łacińskich	7
Księgi pod tytułem doktorskie: ksiąg w różnych językach	7
Do nabożeństwa niemiecka 1, polskich 3. detto	4
Droga do życia pobożnego ⁶⁴	2
Droga do zbawienia	1
Drogadowieczności	1
Ekonomikapowszechna	2
Ewangeliczka	3
Głos Pana kruszącego cedry libańskie ⁶⁵	1
Gramatyka łacińska	1
Góra Tabor	1
Kościół Chrystusów Wojujący ⁶⁶	1
Katechizmów	2
Kronikipolskie	1
Kazań ksiąg	6
Koncylium Trydenckie	1
MiastoŚwięte ⁶⁷	2
Martyrologium łacińskie i polskie	2
Medytacji	2

⁶³ Ewangeliczka – zbiór ewangelii czytanych z ambony w dni świąteczne.

⁶⁴ Prawdopodobnie: św. Franciszek Salezy, *Filotea. Droga do życia pobożnego*.

⁶⁵ O. Marcin Rubczyński, *Głos Pana kruszącego cedry libańskie*.

⁶⁶ O. Marcin Rubczyński, *Kościół Chrystusów Wojujący*.

⁶⁷ Prawdopodobnie: Piotr Kwiatkowski SJ, *Miasto Święte Niedościgłemi Tajemnicami Ubłogosławione*.

[k. 5v]	
Oratorpolityczny ⁶⁸	1
Prawdy wieczne	1
Porządek sądów i spraw miejskich ⁶⁹	1
Podróżdoziemiświętej	1
Przewodnik do Ojczyzny Niebieskiej ⁷⁰	1
Pismo Święte	1
Rozmyślenia vel Lekcje Duchowne	4
Rozmowyteologa	1
RokNiebieski ⁷¹	2
Różaniec z objawienia Nayśw[iętszej] Panny Maryi	1
Retoryka	1
Światło dróg Niebieskich ⁷²	1
Świątobliwość kapłana w Pietrze ⁷³	1
Teologii łacińskich 4, polskich 2 detto	6
Wiadomość o rzeczy zbawienia wiecznego ⁷⁴	1
Wyprawa człowieka do wieczności	1
Ksiąg łacińskich starych bez początku w jednostajnej oprawie pod różnym tytułem	5
Żywotów Ś[więte]go Jana	3
Żywoty wszystkich Świętych	1
Zbawienne Zabawy ⁷⁵	1
Opis zawierający zamianę klasztoru i kościoła Ś[więte]j Maryi Magdaleny OO. Bonifratrów na kościół Ś[więte]go Jakuba i całą rezydencję r[oku] 1783 uczyniony.	
Inwentarzów [s] i wizyt z r[oku] 1817 po 1832 rok w ciągłym porządku.	
Ksiąg kongregacyjnych z r[oku] 1816 - 2, do zapisywania przychodów i rozchodów z lat dawnych 2, infirmerskich 4 detto	8
[k. 6]	
<u>Porządek Nabożeństwa.</u>	
Każdego dnia z rana o godzinie 5-tej podług możliwości odbywa się chór z medyta-	

⁶⁸ Prawdopodobnie: Kazimierz Woysznarowicz, *Orator Polityczny Weselnym y Pogrzebowym Służący Aktom: Tak Stanowi Duchownemu, iako Rycerskiemu potrzebny.*

⁶⁹ Bartłomiej Groicki, *Porządek sądów i spraw miejskich.*

⁷⁰ Prawdopodobnie: Jan Bona, *Przewodnik do Ojczyzny Niebieskiej.*

⁷¹ Prawdopodobnie: *Rok niebieski albo przewodnik do szczęśliwej wieczności, Iezwsowi Królowi Niebieskiemu i Maryi Krolowej Niebieskiej.*

⁷² Światło dróg niebieskich wielkiego w kościele Bożym luminarza Augustyna św. regułą i konstytucją św. Jana Bożego dla braci od miłosierdzia, w splendorze godnych imion przewielebnego w Bogu Oycy Franciszka Neuman prowincyała, y Wielebn. Oyców przeorów polskiej i litewskiej prowincyi tegoż zakonu, publicznemu na widok światu wystawiona przez W(iel.) O(jca) R. B. K. W. G. P. 1728 roku.

⁷³ Guil. Hauzen, *Świątobliwość kapłana w Pietrze.*

⁷⁴ Liboryusz Sinischalka, *Wiadomość o rzeczy zbawienia wiecznego.*

⁷⁵ Franciszek Ksawery, *Zbawienne zabawy.*

cją, o godzinie 8-mej z rana Msza Ś[więt]a podczas której śpiewają się Litanie lub Hymn do Ś[więt]ego Jana Bożego, o godzinie zaś 3-ciej po południu odmawiają się Nieszpory zakonne.

Naczynia i Sprzęty różne znajdujące się w klasztorze i infirmerii.

Cyna

Waza cynowa z nakrywką 1, salaterka 1, półmisek 1. detto	3
Łyżek do wazy 3, stołowych 30, do kawy 5. detto	38
Kuflów z nakrywkami 3, solniczek 2 detto	5
Przystawek	12
Lichtarzycynowy	1
Szerenga większa 1, szpryca maleńka 1 detto	2
Sztućców starych par 4, nowych par 15 detto	8 [s]
Miedź	
Kociołek do grzania wody od 3-ch wiader	1
Kociołek do noszenia chorym jedzenia	1
Kociołek mały do grzania wody na herbatę	1
Rądelków [s] większych 3, mniejszych 4 detto	7
Baniak 1, dzbanek do wody 1. detto	2
Imbryczek do kawy 1, druszlak [s] 1. detto	2
Łyżek do rozdawania jedzenia	2
Mosiądz:	
Moździerz z tłuczkiem	1
Lichtarzyków mosiężnych 3, szczypcy [s] 2, tacka 1. detto	6
Blacha:	
Tac lakierowanych większa i mniejsza	2
Cukiernic 2, Skarbonek 2, Tarka 1. detto	5
Półgarcówka 1, kwarta 1. Lejek 1, Liwar 1 detto	4
Moździerz wyszczerbiony stary	1
Baniak niewielki 1, patelnia 1. detto	2
Fajans:	
Waza duża z nakrywą 1, małych bez nakrywek 2. detto	3
[k. 6v]	
Półmisków starych 3, nowych 2, blatów 2. detto	7
Talerzów [s] głębokich 21, płytkich 18	39
Maselniczka 1, cukiernica 1, miseczek 3	5
Imbryczków do herbaty	2
Kubeczków do kawy	5
Szkło:	
Karafek	2
Szklanek 6, kieliszków 10	16
Butelekrozmaitego gatunku	15
Żelazo:	
Siekier do rąbania drew	2
Piła poprzeczna 1, piła ręczna 1, ogrodowych 2	4
Szatkwonica do kapusty o trzech nożach	1

Siekacz 1, nożów [s] kuchennych 4, rożen 1	6
Kruczek do ognia 1, widelec 1	2
Grac do ogrodu	3
Rydlów osadzonych	4
Kosastara	1
Drewniane:	
Stół refektarski 1, mały 1	2
Krzeseł z materacami 5, taboret 1, zydlów 2	8
Stolik czarny z szufladą w brąz oprawiony	1
Biurko także z brązem	1
Sofa płótnem wybita	1
Stolików prostych, niewielkich	2
Tablatura do kominka	1
Szczotka do zamiatania cel	1
Łóżek prostych	2
<u>W Infirmarii</u>	
Łóżek malowanych stolarskiej roboty	6
Stolikówtakichże	4
Stołów 6, pluwaczek 7	13
Tubki do noszenia jedzenia	6
Mensa z przykryciem na kształt ołtarza, nad którą obraz Ś[wię]tej Anny i Ś[więte]go Mikołaja na płótnie malowany 1, drugi Najświętszej Panny Maryi także na płótnie malowany mały 1	2
[k. 7]	
Szafa z szufladami na bieliznę 1, na skład lekarstw 1, na bieliznę 1	3
Szafa na skład ziół z szufladami	1
<u>Obrazy</u>	
Obrazów na płótnie malowanych	9
Krucyfiks za szkłem w ramkach	1
Obrazów półarkuszowych, także za szkłem	2
Landszaftów oprawnych za szkło, wyrażających historię syna marnotrawnego	12
Landszaftów także oprawnych wyrażających cztery pory roku	3
Lustro staroświeckie w zakrystii 1, w celi oprawne w ramy sycerskiej roboty 1, półarkuszowe	2
Zegar bijący w postumencie	1
Dzwonek	1
Tabliczka marmurowa do rachunków służąca	1
<u>Sprzęty Gospodarskie</u>	
Sypań na zboże 6, tasek i wiader 6	12
Kadłubków 4, półbeczków na ogórki 2	6
Dzieżdochleba	2
Balej [s] 1, niecek 3	4
Żarna do robienia krup 1, ćwierć 1, łopata 1	1
Tyka	1

Beczka na wodę	1
<u>Pojazdy</u>	
Bryczka niekryta z należytem [s] okuciem	1
Bryczka kryta kwestarska stara z przyzwoitem [s] okuciem	1
Kara do wożenia dREW z okuciem	1
Kół okutych dobrych	4
Kółniekutychprostych	4

[k. 7v]

Uprząż:

Szory ⁷⁶ na koni [s] drobnych [s]	3
Leyców [s] krzyżowych rzemiennych	2
Uzdeczek rzemiennych drobnych	3
Szlej ⁷⁷ rzemieniem obszytych 3, lejców 2	5
Uzdeczek rzemiennych	5
Chomałów [s] prostych 2, z nagrzbietnikami 1	3

Dobytek

Koniróżnejmaści	4
-----------------	---

Bielizna Infirmerska

Poduszek pierzem nasypanych 14, kołder sukiennych 6	20
Prześcieradeł ²² , sienników 13	35
Szlafroków płóciennych 13, ręczników 9	22
Koszul dobrych 19, szlafmitu [s] 3	22
Nawleczek 39, firanka 1	40
Pończoch płóciennych par	7

Bielizna Refektarska

Obrusów dużych 3, mały 1, serwet dużych 3, małych 2	9
---	---

Summariusz Dokumentów

Artykuł 1szy

No 1.

Roku 1639 dnia 1 marca w Łucku od Baltazara Tyszki, kanonika łuckiego na dwie sumy 1-a 8000 zł kahale żydów łuckich, 2-a 5000 zł na dobrach Mirkowie i innych w JW. Michała Myszkę Chołoniewskiego będących z oblięiem odprawienia 54 Mszy na rok i ratowania codziennego chorych, przy trzech pieczęciach na wosku wyciśniętych na pergaminie zdziałany Fundusz.

No 2.

Roku 1639 dnia 20 marca od JW. Andrzeja Gębickiego⁷⁸ z potwierdzeniem funduszu od WJKs. Baltazara

[k. 8]

Tyszki, kanonika katedralnego łuckiego WW. Ojcom Bonifratrom uczynionego. Kościoła pod tytułem Ś[w]. Magdaleny, klasztoru i szpitala tychże WW. OO. Bonifratrów – erekcja

⁷⁶ Szory – uprząż końska w postaci szerokiego pasa zakładanego na pierś konia wraz z pomocniczymi rzemieniami.

⁷⁷ Szleja – najprostsza uprząż szorowa, zakładana koniowi na kark i pierś.

⁷⁸ Andrzej Gembicki – biskup łucki w latach 1638-1654.

No 3.

Roku 1640 dnia 2 kwietnia⁷⁹ w grodzie Łuckim od tegoż WJKs. Baltazara Tyszki, kanonika katedralnego łuckiego z rozporządzeniem swej substancji, mianowicie procentu od 8000 zł po 800 zł przez Żydów łuckich do wypłacenia corocznie przyjętego, to jest aby WW. OO. Bonifratrom Konwentu Łuckiego tylko po 600 zł, a Księżom Jezuitom i katedralnym łuckim po 100 zł, wypłacano dysponujący i osobną sumę 15000 zł na mury tymże OO. Bonifratrom legujący w ekstrakcie będący. Testament

No 4.

Roku 1638 od kahału łuckiego na sumę 8000 z[łotych] OO. Bonifratrom Łuckim w Grodzie Łuckim roku tegoż d[nia] 13 czerwca⁸⁰ oblatowany. Zapis.

No 5.

Roku 1641, dnia 10 listopada⁸¹ w grodzie łuckim od WW. Felicjana i Dominika Dubińskich WW. OO. Bonifratrom Konwentu łuckiego na sumę 1000 zł z obli-giem odprawiania co miesiąc po jednej Mszy Ś[więt]ej, oryginalny Zapis

No 6.

Roku 1790 dnia 26 lipca kategorii OO. Bonifratrów Konwentu łuckiego z proto-kołu komisji za reskryptem Króla Imć Stanisława Augusta w Łucku agitującej się, a do obliczenia długów na kahałach naznaczonej przyznający na kahale łuckim tymże OO. Bonifratrom sum dwie: 1-a 8000 zł, a 2-a 1000 zł. Ekscerpt

No 7.

Roku 1777 dnia 14 maja w sądach grodzkich łuckich między WW. OO. Boni-fratrami konwentu łuckiego a kahałem łuckim nakazujący od tych sum przez [k. 8v]

WJ. Księdza Tyszkę, kanonika łuckiego podług testamentu, jak i od 1000 złotych przez Dubińskich braci zapisanych, a w jedno zebranych z[łotych] 9000 zapła-cenie prowizji należącej w ekstrakcie będący Dekret

Adnotacja do Nu[meru] 1-go

Ponieważ kahał z sumy oryginalney 8000 zł przez Imć Księdza Tyszkę WW. OO. Bonifratrom konwentu łuckiego zapisany podług testamentowej pod N[umere]m 3-m położonej powinien był płacić sumy 2000 zł procent katedrze łuckiej i Księ-żom Jezuitom łuckim, a zatem po rozdzieleniu funduszu zostało OO. Bonifratrom z tego zapisu na kahale rzeczonym zł 7000.

Fascykuł 2-giNo 1.

Roku 1670 dnia 3 czerwca⁸² w Łucku między W. Jerzym na Horochowie Wielhor-skim Podkomorzym Włodzimierskim z jednej a WW. OO. Bonifratrami konwen-tu łuckiego z drugiej strony 5000 zł przez J. Księdza Baltazara Tyszkę kanonika katedralnego łuckiego nadaną dóbr Klucza Horochowskiego wsi Mirkowa i in-nych przyjmujący prowizją za lat 20 do 2000 zł na oblig wyżej wyrażony obliczo-no zapewniający w oryginale będący Kontrakt

⁷⁹ W oryginale: Apryla

⁸⁰ W oryginale: Junii.

⁸¹ W oryginale: Novembra.

⁸² W oryginale: Junij.

No 2.

Roku 1670 dnia 1 sierpnia⁸³ w grodzie łuckim od W. Jerzego na Horochowie Wielhorskiego, podkomorzego włodzimierskiego WW. OO. Bonifratrom konwentu łuckiego sumę 5000 zł z prowizją po 400 zł oznaczający wyderkaflowy w ekstrakcie.

No 3.

Roku 1745 dnia 16 marca od W. Jerzego Olszańskiego,

[k. 9]

starosty owruckiego, na sumę złotych 5000 do śp. WJ. Księdza Baltazara Tyszki, kanonika katedralnego łuckiego WW. OO. Bonifratrom konwentu łuckiego zapisaną potem u W. Jerzego Wielhorskiego, podkomorzego włodzimierskiego będącą z dodatkiem od tychże WW. OO. Bonifratrom sumy zł 4000 z różnych jałmużn zebranej w ogóle na sumę złotych 9000 na Czarkowie lokowaną w aktach grodzkich łuckich na rzecz OO. Bonifratrów rzeczonych zeznany Zapis

No 4.

Roku 1758 dnia 11 stycznia⁸⁴ z Dekretu Dzielczego między sukcesorami JW. Olszańskiego P[odkomorzego] W[łodzimierskiego] zł pol[skich] 9600 do dóbr miasteczka Mielnicy w powiecie kowelskim leżących przywiązującego co do kategorii WW. OO. Bonifratrów konwentu łuckiego z oblaty [s] tegoż dekretu w aktach grodzkich łuckich wyjęty Ekscerpt

Fascykuł 3-ciNo 1.

Roku 1688 dnia 12 października⁸⁵ w grodzie łuckim od W. Samuela Rusina Beresteckiego WW. OO. Bonifratrom konwentu łuckiego sumy zł: 500 między innymi [s] legacjami za duszę swoją uczynionemi [s] z oblaty [s] z grodu łuckiego testamentu w Ekstraktach dwóch. Ekscerpt

No 2.

Roku 1700 dnia 2 grudnia⁸⁶ w grodzie łuckim od W. Jana Franciszka Charłęza i Katarzyny Charłęckich Małżonkom WW. OO. Bonifratrom konwentu łuckiego na sumę 3000 zł dóbr wsi Kiwierce niewiadomego obliżu podniesioną z obowiązkiem płacenia po złotych 210 prowizji wyderkaflowy w ekstrakcie będący Zapis
[k. 9v]

No 3.

Roku 1750 dnia 18 marca w konsystorzu łuckim między WW. OO. Bonifratrami konwentu Łuckiego a W. Charłęckim Dóbr Rusinowego Beresteczka będący dziedzicem nakazujący zapłacenie prowizji od sumy 3500 złotych na tejsze wsi Rusinowym Beresteczku będący Dekret

No 4.

Roku 1766 dnia 4 lutego⁸⁷ w grodzie łuckim od JW. Ludwika Bożydar[a] Podhorońskiego, Kasztelana Czern[ichowskiego] WW. OO. Bonifratrom konwentu

⁸³ W oryginale: Augusta.

⁸⁴ W oryginale: Januarij.

⁸⁵ W oryginale: Oktobra.

⁸⁶ W oryginale: Decembra.

⁸⁷ W oryginale: Februaryi.

łuckiego na sumę zł 4000 niewyrażający obliżu na wsi Korszowie ubezpieczający w oryginale będący Evictionis Zapis

Fascykuł 4-ty

No 1.

Roku 1708 dnia 15 listopada⁸⁸ od kahału morawickiego na Summę 1500 zł WW. Samuelowi i Katarzynie Steckim winną WW. OO. Bonifratrom konwentu łuckiego w Grodzie Łuckim oblatowany Zapis

No 2.

Roku 1709 d[nia] 13 stycznia⁸⁹ w grodzie łuckim od WW. Samuela i Katarzyny Szaniawskich Siemczów Steckich WW. OO. Bonifratrom konwentu łuckiego na sumę zł pol[skich] 1500 na kahale morawickim w powiecie dubieńskim lokowaną z obligacją odprawiania w miesiąc Mszy Świętych 2 z czytaniem [s] litaniami w oryginale zeznany Zapis

Dokumenty na kahale morawickim będący zł 1500 procesem prawnym w magistracie dubieńskim ewinkowanego⁹⁰

[k. 10]

kahał morawicki wedle asekuracji 1819 r[ok]u d[nia] 16 lipca WW. OO. Bonifratrom łuckim dany z zaległego od tej sumy procentu zł 1124 dla tychże OO. Bonifratrów łuckich przyznał i procent od obydwóch sum po półczwarta od sta⁹¹ płacić obowiązał się, którego na rok wypada złotych 91 i groszy 28 Zapis

Fascykuł 5-ty

No 1.

Roku 1681 dnia 11 lutego⁹² od W. Zachariasza Jana Szulca Kustosza Katedralnego Warmińskiego WW. OO. Bonifratrom konwentu łuckiego kamienicy ulrychawską zwanej w mieście Łucku położonej z obligacją Mszy Świętej jednej w tydzień za duszę rodziców i krewnych swoich Zapis

No 2.

Roku 1681 dnia 22 maja w konsystorzu łuckim od tegoż W. Szulca kanonika katedralnego warmińskiego WW. OO. Bonifratrom konwentu łuckiego na tę kamienicę prawem natury sobie służącą fundationis w oryginale Zapis

Fascykuł 6-ty

No 1.

Roku 1733 dnia 22 stycznia⁹³ w grodzie łuckim od WW. OO. Bonifratrów konwentu łuckiego przeciw W. Kuleszę iż sumę po trzech latach oddać miał, nie oddał. Dobra swe zadłużył w pilności zanesiony. Manifest

No 2.

Roku 1729 dnia 14 grudnia⁹⁴ w grodzie łuckim od W. Franciszka Kuleszy, sędziego grodzkiego nowogrodzkiego 2000 WW. OO. Bonifratrom konwentu łuckiego leżący Zapis

⁸⁸ W oryginale: Novembra.

⁸⁹ W oryginale: Januar.

⁹⁰ Ewinkowany – wykazany, udowodniony.

⁹¹ Liczone „od sta”, czyli od kosztów wytworzenia.

⁹² W oryginale: Februarii.

⁹³ W oryginale: Januar.

⁹⁴ W oryginale: Decembra.

No 3.

Roku 1736 dnia 24 lipca⁹⁵ W. Leona Namińskiego WW. OO. Bonifratrom konwentu łuckiego sumę 1360 zł ręcznie sporządzony Zapis

Którego tegoż roku dnia 26 października⁹⁶ w grodzie łuckim Oblata.

[k. 10v]

No 4.

Roku 1736 dnia 24 lipca⁹⁷ w grodzie łuckim [s] od JW. Aleksandra Hrabi[ego] Krasickiego Halickiego WW. OO. Bonifratrom konwentu łuckiego na sumę złotych 1360 na dobrach wsi Jajno⁹⁸ w powiecie kowelskim leżący zeznany Zapis
Fascykuł 7-my

No 1.

Roku 1770 dnia 28 lipca⁹⁹ z akt grodzkich łuckich testamentu od W. Stefana Sebastiana Kozirowskiego, kanclerza łuckiego, który substancję swoją na różne klasztory dysponując WW. OO. Bonifratrom konwentu łuckiego zł 3000 legował wyjęty Ekscerpt

Którego roku m[iesią]ca tychże w Grodzie Łuckim

Oblata

No 2.

Roku 1774 dnia 7 maja w sądach grodzkich łuckich między WW. OO. Bonifratrami konwentu łuckiego a JW. Franciszkiem Ledóchowskim, Starostą Włodzimierskim z drugiej strony zatrzymaną prowizją tylko zapłacić nakazujący zapidły Dekret

No 3.

Roku 1763 dnia 20 lutego¹⁰⁰ od W Aleksandra Łubienieckiego L.O. ostatniej woli z rozporządzeniem swej substancji i WW. Bonifratrom konwentu łuckiego zł pol[skich] 1000 legujący z oblikiem prawienia 12 Mszy Świętych i jednej egzekwii Testament

No 4.

Roku 1777 dnia 30 sierpnia¹⁰¹ w grodzie łuckim od W. Ludwika Radeckiego WW. OO. Bonifratrom łuckim na sumę zł pol[skich] 1000 testamentem W. Aleksandra Łubienieckiego na obliż legowaną na wsi Złoczów w powiecie dubieńskim leżącej zeznany Zapis

No 5.

Roku 1789 dnia 25 lutego¹⁰² testamentu w grodzie łuckim od JW. Kajetana Wołczkiewicza Oliżara Stolnika Koronnego substancją dysponującego i WW. OO.

[k. 11]

Bonifratrom konwentu łuckiego summę zł pol[skich] 2000 na szpital legującego Oblata

⁹⁵ W oryginale: Julij.

⁹⁶ W oryginale: Oktobra.

⁹⁷ W oryginale: Julij.

⁹⁸ W oryginale: *Jajno*.

⁹⁹ W oryginale: Julij.

¹⁰⁰ W oryginale: Februarij.

¹⁰¹ W oryginale: Augusta.

¹⁰² W oryginale: Februarij.

No 6.

Roku 1890 dnia 24 lutego¹⁰³ w grodzie łuckim od JW. Józefa Kalasantego Oliżara Szambelana Dworu Polskiego Orderu Św. Stanisława Kawalera WW. OO. Bonifratrom konwentu łuckiego na sumę zł 2000 na kluczu rafałowieckim w powiecie łuckim ubezpieczoną w ekstrakcie będący zeznany Evictionis Zapis

No 7.

roku 1770 dnia 7 września¹⁰⁴ w Łucku od W. Franciszka Rohozińskiego starosty łoweckiego, regenta grodzkiego łuckiego WW. OO. Bonifratrom konwentu łuckiego na sumę złotych 1514 groszy 20 z obowiązkiem płacenia prowizji po siedem od sta rocznie dany w oryginale będący

Skrypt

Tegoż skryptu r[ok]u 1770 d[nia] 27 września¹⁰⁵ w grodz[ie] łuck[im] Oblata

Fascykuł 8-my

No 1.

Roku 1783 dnia 10 maja w grodzie łuckim od W. Pawła Bohusz Traczewskiego Burgrabiego Zamku Buł¹⁰⁶ WW. OO. Bonifratrom konwentu łuckiego na sumę zł 2000 na dobrach wsi Bakowcach w powiecie łuckim [s] ubezpieczający w oryginale będący Evictionis [s] Zapis

No 2.

Roku 1802 d[nia] 8 października¹⁰⁷ w sądach ziemskich dubieńskich między WW. OO. Bonifratrami konwentu łuckiego z jednej a W. śp. W-go Pawła Traczewskiego pozostałą wdową i innemi [s] z drugiej strony zostawiający sumę kapitalną [s] przy gruncie, a nakazujący zapłacenie prowizji, od którego założona została apelacja, zapadły Dekret

No 3.

Roku 1668 d[nia] 28 marca od prześwietnej kapituły łuckiej na plac za Bramą Kusznierską zwaną, pod wałem niedaleko żydowskiego skupiska leżący, w aktach konsystorza łuckiego roku 1669 dnia 13 grudnia¹⁰⁸ oblatowany Zapis

Fascykuł 9-ty

No 1.

Roku 1803 d[nia] 16 marca w sądach głównych guberni wołyńskiej drugiego Departamentu między WW. OO. Bonifratrami konwentu łuckiego z jednej, a WW. Traczewskimi [s] z drugiej strony zapadły solutionis Dekret

[k. 11v]

No 2.

R[ok]u 1689 dnia 26 grudnia od Najjaśniejszego Króla Jana III w Zamku Złotkiewskim WW. OO. Bonifratrom konwentu łuckiego na wolny urąb po J. Wazów

¹⁰³ W oryginale: Februarij.

¹⁰⁴ W oryginale: 7bra.

¹⁰⁵ W oryginale: 7bra.

¹⁰⁶ Wyraz nieodczytany.

¹⁰⁷ W oryginale: Oktobra.

¹⁰⁸ W oryginale: Decembra.

na tydzień w lasach Swozowskich¹⁰⁹ w powiecie łuckim znajdujących się danego roku 1725 dnia 18 stycznia w aktach grodzkich łuckich oblatowanego przywileju

Ekstrakt

No 3.

Roku 1703 dnia 5 października¹¹⁰ od WW. Peretyatkowiczów na plac w Łucku sytuowany w aktach grodzkich łuckich oblatowany

Zapis

No 4.

Roku 1784, dnia 19 stycznia¹¹¹ między WJ. Księdzem Tadeuszem Łodzią Iwanowskim, Marcinem Wałęką Olszewskim sędzią i surogatem konsystorza łuckiego, kanonikami katedralnymi [s] łuckimi [s] od prześwietnej Kapituły Katedralnej Łacińskiej Łuckiej plenipotentami u WW. OO. Bonifratrami konwentu łuckiego gruntu niedaleko katedry przy ulicy idącej do klasztoru Ks.Ks. Karmelitów położonego, na grunt, klasztor i kościół Ś[więte]go Jakuba, dawniej parafialny w Łucku sytuowany w aktach konsystorza łuckiego

Zamiana

Fascykuł 10-ty

No 1.

Roku 1817, dnia 29 grudnia¹¹² w aktach ziemskich łuckich testamentu od W. Marianny z Woroniczów Jakóbowskich, która substancją swoją na różne klasztory dysponując WW. OO. Bonifratrom konwentu łuckiego na restaurację szpitalu [s] zł 1000 legowała na dobrach Kluczu Iwańczyckim powiecie łuckim ubezpieczonej

Ekstrakt

Fascykuł 11-sty

No 1.

Roku 1821, dnia 17 sierpnia w aktach ziemskich łuckich od W. Marianny z Hulewiczów Falkowskiej WW. OO. Bonifratrom konwentu łuckiego na sumę zł 2290 i groszy 18 na dobrach wsi Kniahyniku w powiecie łuckim ubezpieczającej w oryginale będący

Zapis

Fascykuł 12-sty

No 1.

Roku 1822, dnia 14 lutego z testamentu od WJ. Księdza Wykińskiego, kanonika katedralnego łuckiego, który substancję

[k. 12]

swoją na różne klasztory dysponując i WW. OO. Bonifratrom konwentu łuckiego zł pol. 3000 legował, która to suma w roku 1829 dnia 30 października¹¹³ wniesiona do Banku Monarszego na co w oryginale będący

Bilet

¹⁰⁹ Swozy.

¹¹⁰ W oryginale: Oktobra.

¹¹¹ W oryginale: Januarii.

¹¹² W oryginale: Decembra.

¹¹³ W oryginale: Oktobra.

[k. 13]

Tabela Sum Funduszowych Konwentu OO. Bonifratrów Łuckich					
Kapitały		Procentów		Od którego czasu i od Kogo nadane, tudzież na jakich Dobrach umieszczone	Procent czy się pobiera i od dawnego czasu?
Złote	Grosze	Złote	Grosze		
7000		245		Od WJ Księdza Tyszki Kanonika Katedralnego Łuckiego Roku 1639, dnia 12 marca nadana na kahale łuckim umieszczona	Nie pobiera się od roku 1830
Z placu		18		Od WW. Peretyatkowiczów roku 1667, d[nia] 2 lipca ^a nadany, w najem wypuszczony	Pobiera się od roku 1667
Z placu		36		Od Prześwietnej kapituły łuckiej r[oku] 1668, d[dnia] 28 maja nadany, w najem wypuszczony	Pobiera się od roku 1668
9600		336		Od WJ Księdza Tyszki kanonika kated[ralnego] łuck[iego] roku 1670, d[nia] 3 czerwca ^b dana u JW. Korzeniowskiego na M. Mielnicy	Pobiera się od roku 1670 Pobiera się od roku 1681
Z kamienicy		666	20	Od W. Księdza Szulca, kan[onika] kated[ralnego] łuc[liego] r[oku] 1681, d[nia] 2 września nadana na Kamienicy w Łucku lokowana	Pobiera się od roku 1681
3500		122	15	Od W. Samuela Rusina Beresteckiego r[oku] 1700 d[nia], 22 września nadana na Wsi Rusinowym Beresteczku	Pobiera się od roku 1700
2624		91	28	Od W. Steckiego r[oku] 1709, d[nia] 15 stycznia nadana, na kahale M. Murawicy umieszczona	Od roku 1830 zalega
2000		70		Od Kuleszy r[oku] 1729, d[nia] 14 grudnia nadana, na części wsi Boruchowa u W. Dziussy	Pobiera się od roku 1729
1300		45	15	Od W. Kamińskiego r[oku] 1733, d[nia] 20 czerwca ^c nadana na Wsi Jajno ^d w JW. Krasickiego umieszczona	Zalega od r[ok] u 1822
4000		140		Od JW. Podhorodeńskiego r[oku] 1766, d[nia] 14 lutego nadana na wsi Korszowie lokowana	Pobiera się od roku 1766

^a W oryginale: July.^b W oryginale: Junij.^c W oryginale: Junij.^d W oryginale: Jaynie.

3000		150		Od WJ Księdza Kozierawskiego, kan[onika] katedr[alnego] łuc[kiego] r[oku] 1770, d[nia] 28 lipca nadana u JW. Zakrzewskiego na w[si]. Krupie,	Pobiera się od roku 1770
1000	28	35		Od W. Radeckiego r[oku] 1770 d[nia] 30 sierpnia ^e na części Wsi Złoczówką umieszczona	Pobiera się od roku 1770
2627		91	26	Od W. Bohozińskiego r[oku] 1770 d[nia] 27 września nadana u JW. Zonżeńskiego na części wsi Wołkowej	Zalega od r[ok] u 1825
20000		700		Od W. Traczewskiego r[oku] 1783 d[nia] 10 maja nadana na wsi Bakowcach umieszczona	Pobiera się od roku 1783
2000		100		Od JW. Olizara r[oku] 1788, d[nia] 26 Kwietnia, u JW. Narcyza Olizara na M. Rafałowce	Zalega od roku 1830
1000	18	60		Od W. Jakubowskiego r[oku] 1817, d[nia] 29 grudnia nadana na Iwańczycach u JW. Bystrego umieszczona	Pobiera się od roku 1817
2290		114	7	Od W. Maryanny Falkowskiej r[oku] 1821, d[nia] 17 sierpnia nadana na wsi Kniahyninka umieszczona	Zalega od roku 1826
3000		150		Od WJ. Wykińskiego, kan[onika] kat[edralnego] łuc[kkiego], r[oku] 1822 dnia 14 nadana a w r[oku]. 1829 do Banku Monarszego na procent wniesiona	Zalega od roku 1827

[k. 13 v]

Przychód Roczny Klasztoru WW. OO. Bonifratr[ów]		
	Złote	Grosze
Od roku 1831, dnia 17 grudnia było przychodów do roku 1832 dnia 11 października ^f	3228	
Rozchód klasztoru i szpitalu tychże <u>OO. Bonifratrów</u>		
Od roku tegoż 17 grudnia po ten czas było rozchodu	2993	15
Ato na utrzymanie zakonników i chorych, także sług i różne reparacje budowali.		
Pozostaje w kasie	234	15

^e W oryginale: Augusta.^f W oryginale: Oktobra.

Słudzy Klasztorni

Jan Hnatiuk rodem [s] z Gródka, z powiatu łuckiego mający lat 30, w obowiązku parobka

Kajetan Matusiewicz rodem z Borzemca, z powiatu łuckiego lat mający 17, na usługach klasztornych.

Antoni Hnaczuk rodem z Hulanik, powiatu łuckiego mający lat 30, za furmana.

Anna Kozakiewiczowa rodem z Włodzimierza, mająca lat 40, za kucharkę.

Marianna Parwacka rodem z Łucka, ma lat 45, za praczkę.

[k. 14]

Infirmeria

W infirmerii czyli szpitalu chorych utrzymuje się osób słabych sześć podług funduszu i eleemosyny¹¹⁴, czasem zaś i więcej. W czasie terażniejszym są następujący.

Liczba Słabych	Imiona Nazwiska	Lata Wiek	Jakiego wyznania	Jakiej klasy (fiksacji)	Gatunek Słabości	Czas zostawania w Kuracji.
1.	Felia Szaszkievicz	33	Rzymsko Katolickiego	Szlachcic Wolny	Manie	Od roku 1829 dnia 25 listopada ^g
2.	Anton Czerczyk	20.	Unickiego	Parobek	Plica polonica cum Errisepelis ^h	Od roku 1829 dnia 25 września ⁱ
3.	Adam Radziński	67	Rzymsko Katolickiego	Furman	Depernione ^j	Od 1831 roku dnia 19 listopada ^k
4.	Józef Arnet	12	Rzymsko Katolickiego	Szlachecckiego	Mente Captus ^l	Od 1832 dnia 28 lipca ^m

Pomienieni [s] chorzy są leczeni podług przepisu doktora stosowną do swych słabości żywność mając. Posług w tem [s] reguły sobie nadanej.

^g Woryginale: Novembra.

^h Kołtun polski i róża.

ⁱ Woryginale: Septembra.

^j Odmrożenie.

^k Woryginale: Novembra.

^l Ograniczony umysłowo.

^m Woryginale: Julij.

¹¹⁴ Eleemosyna – łac. Jałmużna.

[k. 15]

Tabela obliǳów kościoła WW. OO. Bonifratrów łuckich				
Poszczególnienie [s] fundatora sumy i iakie z onej dopełniają się obowiązki w roku		Msze	Litanie	Aniver[sarze]
10000	Od WJ. Księdza Baltazara Tyszki Kan[onika] Katedr[alnego] łuckiego za duszę Baltazara odprawia się	54		
1000	Od WW. Feliciana i Dominika Dubieńskich za duszę tychże odprawia się co miesiąc Mszy czytanych jedna, co wynosi w Rok	12		
1500	Od WW. Samuela i Katarzyny Szaniawskich Steckich za duszę tychże odprawia się co M[ie]siąc mszy czytanych dwie i Litanii mówionych jedna przed Najśw[iętszą] Panną, druga przed Panem Jezusem co wyn[osi]	24	24	
W kamienicy ulrychowskiej	Od W. Zachariasza Jana Szulca Kus. Warmiński za duszę Jana i Rodziców jego co tydzień msza odprawia się co wynosi w rok	52		
1000	Od W. Aleksandra Łubienieckiego L.O. za duszę Aleksandra odprawia się w rok	12		1
	Oprócz wyż[ej] wyrażonych obliǳów funduszowych z przepisu konstytucji zakonnej za zmarłych księży, braci, krewnych, przyjaciół i dobrodziejów zakonu odprawia się w tydzień msza s. co wynosi w Rok	52		
	Na też intencja w suche dni podczas adwentu odprawia się mszy za każdego katolika umierającego w szpitalu odprawia Msza 1, i Eksekwia za każdego umierającego zakonnika Msza Święta i Eksekwia	2		
	Ogół obliǳów trwałych	208	24	1

[k. 16]

Regestr Imienny Osób Zakonnych Klasztoru WW. OO. Bonifratrów Łuckich							
Imiona i Nazwiska	Rok i miejsce urodzenia	Rok wnijsia /s/ do zakonu i wykonywania profesji	Do czego był usposobiony i inne wiadomości	Czym się zatrudniał i jaki obowiązek zakonny teraz sprawuje	Jakiego zdrowia	Rok i miejsce wykonanej przystęgi	Inne szczególności
Tadeusz Blekicki	1799 w Ciechanowcu	1822 Profesja 1823	Uczył się języka łacińskiego i polskiego	Był szafarzem, zastępcą przełożonego przez miesiąc 9 w Konwencie Wysokim był przełożonym lat 3 i w tym obowiązku w konwencie łuckim od roku 1827	miernego	1826 w Wysokim Litewskim	
Ksiądz Benedykt Gieryk	1769 w Warszawie	1787. Profesja 1788	Uczył się języka polskiego, łacińskiego i niemieckiego. Edukacji szkolnej.	Był przeorem w Mińsku od roku 1801 do 1824, a teraz w Łucku kapelanem	miernego	1825 w Wilnie	
Leon Szydłowski	1776 w Lidzie	1814. Profesja 1827	Uczył się języka polskiego. Edukacji domowej.	Od wstąpienia był kwestarem i szafarzem, a teraz infirmarzem	dobrego	1826 w Mińsku	
Florian Lawnicz	1810 w miasteczku Rogowie	1828. Profesja 1829	Uczył się języka polskiego i łacińskiego	Był od wstąpienia kwestarem, potem infirmarzem, zastępującym miejsce przełożonego i teraz kwestarem	miernego	1826 w Wilnie	

BIBLIOGRAFIA

Źródła

Państwowe Archiwum Obwodu Żytomierskiego w Żytomierzu (DAŻO)
Fond. 90, op. 1, sp. 1011 Akt Wizyty Kościoła i Klasztoru OO. Bonifratrów Łuckich Za
Rok 1832 Uczyniony

Opracowania

- Dębowska Maria, *Łacińska parafia pod wezwaniem św. Jakuba Apostoła w Łucku (XV-XVIII w.)*, Lublin 2014.
- Dębowska Maria, *Kościół i klasztor bonifratrów łuckich w świetle wizytacji generalnej z 1820 roku*, w: *Universitati serviens. Księga pamiątkowa ku czci Księdza Profesora Stanisława Wilka SDB*, red. J. Walkusz, M. Krupa, Lublin 2014, s. 85-94.
- Dowbyszczenko Mychajło Wołodymyrowycz, *Czeni-bonifatrijita ta pospyrennia humanistycznych idej na ukrajnińskich zemlach w perszij połowyni XVII st. (na Materialach wołyńskoho wojewodstwa)*, Ukrajinoznawczyj almanach. Wypusk 5, Kyjiw 2011.
- Dowbyszczenko Mychajło Wołodymyrowycz, *Wołyńska szlachta u religijnych ruchach kincia XVI — perszoji połowiny XVII st.*, Kyjiw 2008.
- Giżycki Jan Marek, *Zniesione kościoły i klasztory rzymsko-katolickie przez rząd rosyjski w wieku XIX-tym w diecezji łuckiej, żytomierskiej i kamienieckiej (gub. Wołyńskiej, kijowskiej i podolskiej)*, „Nova Polonia Sacra”, 1 (1928) s. 204.
- Kołosok Bohdan Witalijowycz, *Do istoriji budiwnyctwa w Łuccku chramiw sw. Jakowa, „Nowi Doslidżennia pamjatok kozačkoji dobyw Ukraini”*, 5 (1996) s. 53-58.
- Kołosok Bohdan Witalijowycz, *Rymo-katołycki swiatyni Łucka*, Kyjiw 2004.
- Orłowicz Mieczysław, *Ilustrowany przewodnik po Wołyniu*, Łuck 1929.
- Poliszczuk Jurij Mykołajowycz, *Etnokonfesijnapolityka rosyjskoho caryzmu w Prawobereżnij Ukraini (kinec XVIII — poczatok XX st.)*, *Naukowi praci istorycznoho fakultetu Zaporizkoho derżawnohoun uniwersytetu*, Zaporizżia-Proswita 2008.
- Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, red. F. Sulimierski, B. Chlebowski, W. Walewski, t. 5, Warszawa 1884.
- Tronewycz Petro, Chilko Myełoła, Sajczuk Borys, *Wtraczeni chrystyjanski chramy Łucka*, Łuck 2001.
- Wojnicz Adam, *Łuck na Wołyniu*, Łuck 1922.

**CATHOLIC CHURCH OF ST JAMES AND THE MONASTERY
OF THE BROTHERS HOSPITALERS IN LUTSK
IN 1832 IN A VISITATION ACCOUNT**

Summary

The Brothers Hospitallers were brought to Lutsk in 1638 on the initiative of the canon priest of the chapter, Rev. Baltazar Tyszka with the support of Bishop Andrzej Gembicki. However, the church of St Mary Magdalene and the monastery built at that time did not survive the fire that struck Luck in September 1781. It was then decided that the Church of St James, erected in the 16th century, was to be handed to them in exchange for the square where the convent had been located. The document of the foundation of the donated St James's Church is unknown. It is, however, known that it had been a parish church until it was given to the Brothers. The presented description of the church and monastery of the Brothers Hospitallers in Lutsk was drawn up in 1832 as part of a visitation by order of the Bishop of Lutsk and Zhytomyr, Michał Jan Piwnicki, and was written down by the canon of the Cathedral of Lutsk, Michał Sylwestrowicz. The source manuscript is currently stored in the State Archive of Zhytomyr Oblast in Zhytomyr under the reference number: fond. 90, op. 1, sp. 1011. The text is written in Polish. The writing is legible, regular and careful, without deletions or corrections. The act of visitation consists of 16 pages. The edition of the text was carried out according to the rules of the publishing instruction for historical sources from the 16th to mid-19th century by Kazimierz Lepszy, published in 1953 in Warsaw.

Keywords: Lutsk; St James's Church; the Brothers Hospitallers; canonical visitation

Translated by Marek Robak-Sobolewski